

1999. - Az ócsai gimnázium lánglelkű cenzora

Keményen meg kell dolgozniuk, a Bolyai pedagógusainak, hogy többszörös legyen a túljelentkezés

Az ócsai Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskola még nem országos hírű, de a megyében már ismert tanintézet. Pedagógiai igazgatóhelyettese, Kövesi Györgyi számol be az iskola nevelési célkitűzéseiről. A latin szakos tanárnő ismeri a két leggyakrabban járt nevelési módszert: az úgynevezett hagyományos - poroszos — és az alternatív-liberális iskolatípust. Véleménye szerint az ő intézményük vállalja a szigorúbb követelményrendszert, ugyanakkor következetesen gyermek-centrikusak.

Hatosztályos képzési rendszerüktől 75 százalékos továbbtanulási arányt várnak. Legfőbb céljuk: versenyképes gyerekeket szeretnének nevelni demokratikus légkörben.

Az ócsai Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskola talán még nem országos hírű, de a megyé--ben már ismert. Az igazgató, Zsadányi László, kitűnő menedzseri képességekkel „hozta föl” iskoláját. Többek között olyan kollégákkal, mint Kövesi Györgyi pedagógiai igazgatóhelyettes.

Aki már állt a katedrának támaszkodva, és nézte a rászegeződő harminc szempárt, látta bennük tükröződni a felismerés aha-élményét, az tudja, hogy az egyik legszebb hivatás a pedagógusoké. Pedig a pszichológia pontosan leírta, hogy a pedagógusok hatalommotiváltak: a diákok teljesen kiszolgáltatottak a tanáruknak. A tanítványok a mester hatalmában vannak. Ezt a lélektani helyzetet igyekeznek megváltoztatni a korszerű, alternatív pedagógiai irányzatok. A dilemma azonban nem új keletű. A legjobb pedagógusok már a poroszos modell megszületése előtt igyekeztek meghaladni azt, de ők nem a szabadon engedő liberalizmussal, hanem a szeretet hatalmával neveltek.

Írásom címét az iskolai újságból, az I.-KÚ.-ból kölcsönöztem: itt a tanárnőt az intézmény lánglelkű cenzorának nevezték. A diák adta jelző rokonszenvenné teszi a zord ellenőrt, akinek pedagógiai ars poeticája így szól: versenyképes gyerekeket szeretnénk nevelni demokratikus légkörben. Olyanokat, akik becsületesek és képesek önmagukból a legtöbbet kihozni. A gimnáziumban a közelmúltban fejeződtek be a felvételek, a hatosztályos tagozat 30 helyére 42 gyerek jelentkezett. A négyosztályosba és a szakközépiskolába 38-40 pályázót vettek fel előzetesen. A felvételizők 85-90 százaléka már jelezte, hogy ott kívánja folytatni a tanulmányait.

Kövesi Györgyi latin-orosz szakos tanár szülei nem végeztek egyetemet, diplomája nemzedéki előrelépést jelent. A szociológiában ezt nevezik társadalmi mobilitásnak. Az iskolák egyik-fontos funkciója az, hogy a demokratikus társadalomban a mobilitásnak megteremtsék a feltételeit. A tanárnő is erre törekszik. Az Alsó-némediből átjáró pedagógus pályaválasztására egy-két nagyszerű tanára hatott. A fővárosi Móricz

Zsigmond Gimnáziumból került a Szegedi JATE-re. Egy rövid, boldog időszakról eltekintve a latintanárok keserű kenyerét ette, akik nem taníthatták a szakjukat, hanem napközistanárok lettek. Megtanulta a gyakorlati pedagógiát. Azóta is fontosabbnak tekinti a nevelést, mint-a tanítást. Amikor Ócsára került, már latint is taníthatott, igaz, csak harmadik nyelvként, de egy ideig a matek tagozatosoknak második nyelvként is. Ez volt számára az aurea aetas, az aranykor. Tanítványai országos

versenyeken is szépen szerepeltek. A mai teljesítményorientált társadalomban a szülők sajnálják a gyermekeik idejét és energiáját a latinra. Fontosabbak az élő nyelvek. Talán egyszer

majd rehabilitálja modernkedő korunk a bibliával együtt.

- Az iskolánk szabadelvű és gyerekcentrikus - mondta Kövesi Györgyi. - Ez azt jelenti, hogy szabadon létezhetnek a gyerekek, választhatnak, s nem erőltetünk rájuk semmit. Az iskola szerkezete viszont hagyományos, tehát porosz. Jó a tanár-diák kapcsolat, gyermekközpontúak vagyunk.

Napjaink pedagógiai dilemmája a humánus, a – horribile dictu – liberális nevelés vagy a hagyományos, a porosz iskola. Mindez keményen teljesítmény orientált környezetben.

- Valóban óriási a dilemma. Ezért is látogatom és tanulmányozom évek óta az alternatív iskolákat, pedagógia műhelyeket. Ezekben igyekeznek az alá-fölérendeltséget oldani, a gyerekeket partnernek tekintik, igyekeznek elérni a

teljesítmény spontaneitását, és a személyiség sokoldalú fejlesztésére törekszenek.

Az igazgatóhelyettes arra a következtetésre jutott, hogy a két irányzat ötvözése célszerű, mert a liberalizmus ugyan nem állít korlátokat, de magára hagyja a gyerekeket, holott szükség esetén segíteni is kellene. A gyermekeket lépésről

lépésre taníthatjuk meg a választás szabadságával járó felelősségre. A legtöbb alternatív gimnázium gyengéje az is, hogy nem alakulnak ki közösségek. A szolidaritás, az együttes élmény magasabb minőségét nem élhetik át. Nem tanulják meg a küzdelemet, azt, hogy a tanulás munka. Az életben ugyanis a „nem szeretem” dolgokat is el kell végezni, így az iskola szocializációs funkciója sérül.

- Nekem szerencsém van, mert ebben az iskolában a kollégákkal nagyon jól együttműködünk, tiszteljük és fontosnak tartjuk egymás munkáját - hangsúlyozta Kövesi Györgyi.

Az iskola tanulóinak mintegy harmada tanul tovább, a többiek érettségi után szakmát tanulnak, munkába állnak. Az átlagos órák a nagyobb kétharmad szintjén zajlanak, de a tanárok sokszor szabadidejükben, néha ingyen is foglalkoznak a tehetségekkel, akiket rendszeresen küldenek versenyekre.

A Bolyai név egyébként a véletlen műve, az egyetlen emelt szintű matematikai csoporton kívül az iskola nem „számközpontú”. A kisgimnazisták, a hatosztályos tagozatba járók a legígéretesebbek, akik a legfogékonyabb korban kezdik a komoly tanulást. Osztályukból legalább 75 százalékos továbbtanulást remélnek. A tanítványok 8-10 környező településről járnak be. Csupán egyötödük szülei értelmiségiek. A többség családjában nem dől rájuk a könyvespolc. Van mit pótolniuk neveltség-kulturáltság terén egyaránt.

Ez az iskola biztonságot nyújt, a drogárusok keze még nem ért el ideig. A szülők nem akarják elveszíteni gyermeküket, s nem tekintik zaklatásnak, ha a tanárok felhívják a családot, vajon miért nem jött a csemete aznap iskolába.

- Az én gyerekeim is ide járnak, mert azt is fontosnak tartom, hogy sokat legyenek jó levegőn. Biciklivel járnak át - magyarázta.

A demográfiai apály miatt nem egy vidéki gimnáziumot a bezárás veszélye fenyeget. Nagyon keményen meg kell dolgozniuk a Bolyai pedagógusainak, hogy többszörös legyen a túljelentkezés, lehessen, válogatni, a legjobb kisdíjak közül. Mert ettől függ a normatív támogatás, a pénz a fűtésre, a világításra, a tanárok fizetésére. Ma már köszönő viszonyban vannak a helybeli általános iskolák vezetőivel, ugyanis korábban előfordult, hogy azok akadályozták a hatodikosok beiskolázását. Lám, a kenyérharc ilyen groteszk helyzetet is teremt a „modern” tanügyi rendszerben. A toborzás idején a gyerekek is plakátoznak, az iskola pedig hirdeti a helyi újságokban. Ha Németh László feltámadna, egyik ámulatból a másikba esne. Az ámulatot az okozná, ha látná, hogy a tanárok sokszor ingyen tanítják a tehetséges gyerekeket, mert lelkiismereti ügynek tekintik.

Az iskolának van énekkara, működik a Gaudeamus együttes, többek között biológia, kémia és nyelvi szakkörre járhatnak a tanulók. Az igazgató által vezetett Kitaibel-kör tagjai a tájvédelmi körzetben barangolnak és megfigyeléseket végeznek. Van néhány profi birkózójuk, de a sportot a maga természetességében űzik, nincs versenysport egyesületük. A tornaterem és a pingpongasztal mindig foglalt.

- Beindítottam egy emberismerettel foglalkozó tárgyat, amely az „Emberbarát Klub”-ból nőtt ki – mesélte az igazgatóhelyettes. – Az elsősöknél egy-egy órában az a cél, hogy megtanulják véleményük szabad kifejtését, lehetőségük, legyen a kibontakozásra, és közben az önismeretük - is fejlődjen. Az órákon

szóba kerül az irodalom, a gyermekfilozófia és gondolkodnak önmagukról meg a világról.

Ez roppant fontos a fiatalok diszkó dúlta világában, ahol a társalgás fölöslegessé, a kapcsolat pedig látszat-kommunikációvá válik. Az iskolai újságban a diszkóról így írt egy diák: „Szinte, természetes velejárója ennek a felgyorsult életformának a párkapcsolatok elhalálása.” E sorok írója azért nem ilyen borúlátó, majd kinövik infantilis korszakukat a diszkózók, csak meg ne rekedjenek azon a szinten.

- A gyerekek hétfégi programjába nem szólunk bele, bár korábban előfordult, hogy azért adtunk valakinek rosszabb jegyet magatartásból, mert leitta magát a hétfégén és még hétfőn is másnapos volt. A hétfégi szabadság következményeit, nekünk is viselnünk kell, de igyekszünk visszajelezni a szülőknek. Sokszor, sajnos az a válasz: „azt sem tudom, hol járt szombaton”, vagy „hadd szórakozzon egy kicsit a gyerek”.

Az oktatási törvény ilyen tág kereteket biztosít a pedagógiai munkának. Lehet, hogy kissé túl lötyögősre sikerültek a keretek? Ezen a tájon is előfordul évente, egy-egy diszkóbaleset. Az alkoholt és a drogot csak az iskolából sikerült eddig távol tartaniuk. A társadalmi kontroll egyébként jól működik. A tanárnő néha még sajnálja is ifjú tanítványait, hogy ennyire szem előtt vannak. Mindenki tudja, hogy ki kivel jár, kivel veszett össze. A védőnő rendszeresen jön az iskolába, előadást tart és felvilágosít. Az iskolai hittanórákra csak néhány gyerek jár, mások az egyházi hitoktatásban vesznek részt, de nincsenek sokan a hitüket gyakorlók. Sajnos. Amíg az oktatásügy fölkelet irányítói rá nem jönnek, hogy például a kábítószer, az AIDS ellen nem a tiltás vagy az óvszer a leghatásosabb, hanem a rendszeres belső építkezés, a szilárd jellem. És ehhez a hitélet nagyon sokat segíthetne.

A tanárok persze az ócsai mintaiskolában sincsenek megfizetve. Valakit a hely szelleme köt oda, ott kezdte a pályát, másnak a házastársa keres eleget, és ő „hobbiból” tanít. De van olyan is, aki „éhezik és fázik”, nem jár színházba, nem vásárol könyvet, méltatlan körülmények között él. Nincs mellékese. Az ilyen kolléga még tüntetni sem volna képes. Ennek ellenére vannak tanítványaik, akik pedagóguspályára készülnek.

– Nagy dilemmát jelent az is a negyedikesek osztályfőnökei számára, hogy lebeszéljék-e azokat, akik erre a pályára adnák a fejüket. Mindenesetre az a tisztességes, ha nem kendőzzük el tanítványaink előtt a pedagóguspálya nehézségeit.

Megértem a diákokat. Akik egy-egy jó pedagógus keze által alakulnak szertelen kisdíákból felelős maturanussá, azokat megragadja a pálya varázsa, s ettől nagyon nehéz megszabadulni. Kép és szöveg: **Zétényi Zoltán**

Egy arc a III. c-ből

A könyvtárban Morvai Lajosné könyvtáros éppen a számítógépes katalógust készíti. A kis tetőtéri terem amolyan kamarapódium szerepét is betölti. A fal mellett sorakozó zsúfolt polcok igazi könyvtári hangulatot kölcsönöznek. Az előtérben az „idegenvezetőm”, Volenszki Mária ma

Írta: Adminisztrátor

2010. szeptember 26. vasárnap -

éppen szolgálatot teljesít, ő az ügyeletes tanuló, az órákon nem kell részt vennie, ma, ő tájékoztatja a látogatót. Ha nem is pódiumon, de ő is „szerepelni” készül az életben. Arról lesz hivatalos papírja, hogy különböző üzletekben nagy szakmai hozzáértéssel és udvariasan szolgálja a vevőket. Hogy ne az Amerikából importált megszólítással lépjen a vásárlóhoz - segíthetek? -, hanem, ahogy a magyarban szokás: tessék parancsolni! Mária ugyan még tétovázik, és lehet, hogy elcsábul a szépségszakma, a kozmetikuspálya felé. Finom, alig látható sminkje jelzi, van” érzéke hozzá. Az iskola tanárai rugalmasak, csak akkor teszik szóvá az arc vagy körömfestést, a ruhát, ha túlságosan kihívó.